

De

NUMMER 3 /// JAARGANG 86 /// 5 NOVEMBER 2010

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

**Jezus volgen
is een beetje
sterven**

*De tempel: niet
rolstoeltoegankelijk?*

Zorg of hoop?

Een radicale levensstijl

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter),
Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie Prof. dr. Ad de Bruijne
(hoofdredacteur), drs. Heleen Sytsma - van Loo
(eindredacteur), drs. Bas Luiten, drs. Janneke Burger -
Niemeijer, dr. Hans Schaeffer

Brede redactie Kernredactie plus prof. dr. Erik
de Boer, prof. dr. Sander Griffioen, prof. dr. Gert
Kwakkel, Jan Westert

Beeldredactie drs. Frouckje van der Wal

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per
e-mail: redactie@dereformatie.nl.
Eventueel per post naar Redactie De Reformatie,
Fontanalaan 3, 5624 KN Eindhoven. Alles wat
met (abonnementen)administratie te maken
heeft naar info@dereformatie.nl of per post naar
De Reformatie, Postbus 89, 7730 AB Ommen.

Opmaak douglas design

Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie

De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 99

Advertenties

tel. 0529 - 43 88 99 /// info@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen

€ 49,95 per jaar /// studenten € 19,50 ///
buitenland € 130,-

- abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m
31 december
- opzegging van het abonnement dient 1 maand
voor aanvang van het nieuwe abonnementsjaar
schriftelijk of per e-mail te geschieden
(voor 1 december)

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar
bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en
slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het
niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

Foto cover: Frouckje van der Wal. Beeldhouwwerk:
Nieuw Leven, gemaakt door Truus Wilders - IJlst.

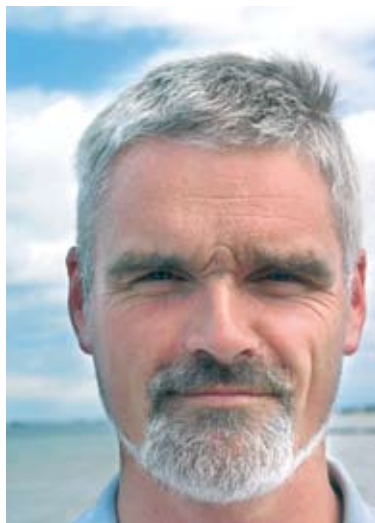
www.dereformatie.nl

NATIONALE SYNODE EN ONDERLINGE EENHEID

TEKST: AD DE BRUIJNE, HOOFDREDACTEUR ///

Op 10 december begint in Dordrecht de 'Nationale synode'. Op initiatief van deputaten kerkelijke eenheid doen de vrijgemaakte kerken informeel mee. De Generale synode van Harderwijk komt te laat om erover te beslissen. Onder ons verschillen de meningen over deze bijeenkomst. Het vraagt wijsheid om de interne verdeeldheid niet groter te maken. In dat verband leg ik bij drie aspecten in de huidige discussie een kritische vinger.

In de eerste plaats zijn sommigen onder ons kritiekloos positief. Zij benaderen de nationale synode als een goddelijke roeping en een kans om het vrijgemaakte kerkisme voorgoed achter ons te laten. Toch kan niemand ontkennen dat in meerdere deelnemende kerken ingrijpende afwijkingen van de Bijbelse leer volle rechten hebben. Wie dat wegwuift, moet zichzelf afvragen hoe het zit met zijn eigen trouw aan Gods Woord.

In de tweede plaats ervaar ik bepaalde kritiek als een schijnbeweging. Sommigen betreuren dat niet de apostolische geloofsbelijdenis maar een nieuwe verklaring de basis vormt. Toch zou ook het apostolicum niet kunnen voorkomen dat onder de oppervlakte dwalingen verstopt blijven. Alle deelnemende kerken erkennen op hun manier dat apostolicum wel. Daarop formeel terugvallen was gemakkelijker geweest dan het maken van een nieuwe tekst. Zo'n nieuwe tekst dwingt meer tot kleur bekennen. Rolt daaruit iets wat toch Bijbels verantwoord is, dan zegt dat meer dan een brave verwijzing naar het apostolicum.

In de derde plaats grijpen sommigen naar machtswoorden. De één laat demonstratief weten dat hij zich in Dordrecht niet vertegenwoordigt acht. De ander kondigt alvast aan een eventueel goedkeurend besluit van de komende synode van Harderwijk niet als bindend te zullen aanvaarden. Maar in Harderwijk zullen de kerken samen beraadslagen onder aanroeping van Gods naam. Daartegenover past een andere houding. Synodebesluiten moet je geduldig afwachten en vervolgens met hun onderbouwing serieus nemen. Pas daarna komt de vraag of je ze om Godswil misschien moet afwijzen. Machtswoorden vooraf breken de kerkelijke gemeenschap.

IN DIT NUMMER

28

MAG HET IETSJE MEER

ZIJN?

Genade eenzijdig benadrukken heeft als valkuil dat we niet zo kritisch meer zijn op onszelf en onze levensstijl. Sieds de Jong laat aan de hand van een aantal Bijbelteksten zien dat bij geloven een radicale levensstijl hoort.

32

UIT GOD GEBOREN

Wedergeboorte is Gods mooie werk in ons. Hij brengt ons in zijn liefde en genade, door zijn Geest, opnieuw tot leven. Onze gehoorzaamheid is de andere kant van de medaille: zonder overgave zal er geen vrucht groeien.

Veenhartfilmmaand
november 2010

er?

42

VEENHARTFILMCLUB

De Veenhartkerk in Mijdrecht is een kerkplantingsproject binnen de GKv. Door middel van filmavonden zoeken ze contact met de mensen uit hun omgeving. 'Samen op de bank zitten en dan in gesprek raken over wat je ten diepste motiveert.'

EN VERDER

31 COLUMN DE CHRISTELIJKE JOURNALIST: PROFEET, PRIESTER OF KONING ///

31 WWW.DEREFORMATIE.NL /// 36 BIJBELTAAL DE TEMPEL - NIET ROLSTOELTOEGANKELIJK? ///

38 WANDELEN MET GOD JEZUS VOLGEN IS EEN BEETJE STERVEN /// 40 BOEKENPLANK BOEKEN

OVER LEVENSTIJL /// 41 ZORG OF HOOP? /// 44 VRAAG EN ANTWOORD /// 45 BOEKBESPREKING

MOREEL KAPITAAL /// 46 KORT NIEUWS, PERSBERICHTEN /// 47 UIT DE KERKEN

Mag het ietsje meer zijn?

TEKST: SIEDS DE JONG, PREDIKANT VAN DE GEREFORMEERDE KERK TE ASSEN-KLOOSTERVEEN /// FOTO: MAARTEN BOERSEMA, POLDERPHOTO.NL ///

In Kloosterveen hadden we een 'Tim Keller-club'. Met een aantal mensen bespraken we Kellers boek

In alle redelijkheid.* Hoofdstuk 4 van dat boek heeft als titel: *De kerk is verantwoordelijk voor heel veel

***onrecht.* Keller gaat daarin in op het veel gehoorde bezwaar tegen het christelijke geloof dat christenen zich vaak in negatieve zin onderscheiden van niet-christenen.**

Radicaler Hij schrijft: 'Christenen zijn conflictueus, beheersend, star en fanatiek'; 'Kerken lijken meer en vaker dan andere vrijwilligersorganisaties te lijden onder ruzies en partijschappen'; 'Ambtsdragers lijken op zijn minst net zo corrupt te zijn als leiders in de rest van de wereld'.

Keller brengt daar tegenin dat kerk en christenen van genade leven: 'De kerk is een ziekenhuis voor zondaars, geen museum voor heiligen'. Ook wijst hij op de algemene genade die maakt dat niet-christenen meer dan voortreffelijke mensen kunnen zijn. Hij concludeert:

'We zouden dus moeten verwachten dat de levens van veel christenen niet

zo mooi afsteken bij de levens van niet-godsdienstige mensen'.

Kellers betoog is helder.

Hij nuanceert en relateert. Toch riep zijn redenering bij onze 'Tim Keller-club' wel een vraag op. Tim Keller verklaart in zekere zin waarom christenen het soms

slechter doen dan niet-christenen. Maar de vraag die evenzeer gesteld moet worden en een antwoord verdient is deze: zouden christenen het eigenlijk

niet beter behoren te doen dan niet-christenen?

Anders gezegd: zou het niet wat radicaler mogen? Als ik de Bijbel lees, lijkt mij van wel.

Laat ik vooropstellen: ik ken het onderscheid tussen rechtvaardiging en heiliging. Van onderscheid tussen *theologia crucis* en *theologia gloriae* ben ik op de hoogte. Ik weet van het gevaar van perfectionisme zoals je dat bij de Noorse Broeders aantreft en van het onderscheid tussen in zonde vallen en in zonde liggen. Ik ben er terdege van doordrongen dat heiliging een levenslang proces is en dat de motor ervan de

heilige Geest Himself is.

Stuk voor stuk zijn dat allemaal heel waardevolle aan de Bijbel ontleende inzichten die je alleen maar tot je eigen schade kunt negeren of verwaarlozen.

Toch brengen ze ook een gevaar met zich mee: het gevaar namelijk dat al

die beweringen samen een prachtig en strak opgebouwd systeem gaan vormen waar het concrete leven langzaam uit wegsijpelt. Ik kom in Gods Woord een

niet mis te verstane radicaliteit tegen die door alle onderscheidingen en nuanceringen vandaag de dag zomaar in het gedrang lijkt te komen. Er zijn stapels teksten in de Bijbel die je hiervoor kunt aanvoeren. Ik heb er willekeurig vijf uitgekozen.

Hebreeën 12:14: Streef ernaar in vrede te leven met allen en leid een heilig leven; wie dat niet doet zal de Heer niet zien.

Onder de Hebreeën was sprake van algehele verslapping. Dat werkte door in de onderlinge verhoudingen: die werden er niet beter op – een heel herkenbaar proces. De door God geïnspireerde schrijver van de brief neemt daarmee echter geen genoegen en wil ook niet dat de mensen zich daarbij neerleggen. 'Streef ernaar in vrede te leven met allen,' draagt hij zijn lezers op. Met dat 'ernaar streven' (Grieks: *dioko*) bedoelt hij wat anders dan wat wij er onder verstaan. Wij associëren 'naar iets streven' met 'proberen', 'je ervoor inzetten'. In de Hebreeënbrief is het sterker. De schrijver doelt op een voortdurend bezig zijn en je ervoor inzetten om in vrede met al je broers en zussen samen te leven. Datzelfde geldt wat hem

*'Gods Woord kent een
niet mis te verstane
radicaliteit die door alle
nuanceringen in het
gedrang lijkt te komen'*

‘Een uitgesproken christelijke levensstijl in woord en daad, in gebaar en blik dient bij christenen topprioriteit te hebben en bovenaan de agenda te staan’

betreft voor heilig leven: ook daarnaar dient door Gods kinderen onafgebroken te worden gejaagd. Een uitgesproken christelijke levensstijl in woord en daad, in gebaar en blik dient bij christenen topprioriteit te hebben en bovenaan de agenda te staan.

Waarom? Omdat je zonder die dingen God niet zult zien! Zonder leven in vrede en heiliging is er geen toegang voor mij tot Gods koninkrijk. De schrijver van de Hebreeënbrief beschouwt een heilig leven in vrede met je broers en zussen duidelijk als een ‘conditio sine qua non’ voor het beërven van Gods koninkrijk.

Wat in het pas verschenen deel uit de CNT-reeks ¹ over deze tekst wordt gezegd, sluit hier naadloos op aan (Ik had dit artikelje al af toen ik het boekje binnenkreeg.): ‘Zoals bij een jacht de jagers zich volledig concentreren op het beoogde wild, zo moeten christenen alles op alles zetten om met allen in vrede te leven’; ‘Wie in zijn of haar leven niet actief jaagt naar heiliging, blijft niet stilstaan maar zal alles verliezen’; ‘Wanneer niet gejaagd wordt naar vrede

en heiliging, dreigt men niet alleen Gods genade te verspelen, maar men zal ook bitterheid tussen christenen zien opgroeien. Alleen het zonlicht van Gods genade doet de gemeenschap glanzen. Wanneer dat licht zich terugtrekt, wordt het kil in de kerk: de menselijke na-ijver en twist krijgen weer hun kans om op te groeien’.

Dat laat aan duidelijkheid niets te wensen over.

Matteüs 5:46-47: Is het een verdienste als je liefhebt wie jou liefheeft? Doen de tollenaars niet net zo? En als jullie alleen je broeders en zusters vriendelijk bejegenen, wat voor uitzonderlijks doe je dan? Doen de heidenen niet net zo?

Twee woorden vallen hier op: ‘net zo’ (Grieks: *to auto*) en ‘uitzonderlijk’ (Grieks: *perissos*). Bepaalde goede gedragingen tref je gelukkig bij heel veel mensen aan, bijvoorbeeld klaarstaan voor en liefde bewijzen aan mensen die voor jou klaarstaan, jou helpen en steunen als dat nodig is. Dat is gemeengoed onder de mensen, zou je kunnen

zeggen – normaal, gebruikelijk.

Maar Jezus vraagt van christenen meer dan van heidenen! Zij worden geacht vriendelijk te zijn en te blijven voor mensen die ze misschien niet kunnen luchten of zien, die er een andere godsdienst op nahouden, die hen het bloed onder nagels vandaan halen. En als mensen hen vijandig of haatdragend bejegenen, wordt van christenen gevraagd om daar met liefde op te reageren. Dat is uitzonderlijk. Dat is meer dan wat gebruikelijk is onder mensen. En dát wordt van christenen verwacht.

Efeziërs 4:20: Maar gij geheel anders: gij hebt Christus leren kennen.

Paulus heeft in het voorafgaande gedeelte het leven van heidenen getypeerd als geestelijke leegheid. Dat uit zich ook in hun levensstijl. Er is sprake van losbandigheid, onreinheid en hebzucht. Tegenover de zondige levensstijl van deze mensen schildert de apostel vervolgens de levensstijl van gelovigen. Die is heel anders.

Letterlijk schrijft hij: ‘maar jullie niet

zo' (Grieks: *ouk outoos*). Met een dubbele ontkenning wil Paulus onderstrepen dat mensen die Christus hebben leren kennen totaal anders zijn ingesteld. Ze denken niet alleen anders, ze doen ook anders. Hun veranderde manier van denken als gevolg van het leren kennen van Christus uit zich ook in een opvallend andere levensstijl. Hun kennismaking met Christus heeft hun levensstijl radicaal gewijzigd.

Matteüs 25:1-2: Dan zal het met het koninkrijk van de hemel zijn als met tien meisjes die hun olielampen hadden gepakt en erop uittrokken, de bruidegom tegemoet. Vijf van hen waren dwaas, de andere vijf waren wijs.

Deze hele bekende gelijkenis is uitermate confronterend en radicaal, omdat het hier niet gaat om de tegenstelling geloof-ongeloof of christelijkheidens, maar om een scheidslijn binnen de kring van gelovigen.

Alle tien meisjes zijn uitgenodigd. Alle tien meisjes staan ook aan de deur van de feestzaal. Maar vijf wordt de toegang geweigerd: 'Ik ken jullie niet'. Met andere woorden, er heeft nooit een echte relatie tussen jullie en Mij bestaan. Ik ga nu niet ineens doen alsof dat wel zo was. De schifting loopt daarmee dwars door de kerk heen. De afwijzing vindt plaats bij mensen die misschien hun hele leven lid van de verbondsgemeente zijn geweest en dachten dat het daarmee oké was.

Dat is radicaal! Of je een kerk hebt met 250, 800 of 10.000 leden is niet zo belangrijk. Het gaat erom hoeveel mensen in die kerk een echte relatie met Jezus Christus onderhouden. Want wie dat niet heeft, gaat verloren.

1 Petrus 4: 2: Zo iemand laat zich gedurende de rest van zijn leven niet meer leiden door menselijke verlangens maar door Gods wil.

Wij zijn geneigd om God en onze naaste te haten; we hebben maar een klein begin aan de gehoorzaamheid; we leven in gebrokenheid – allemaal waar. Maar er kan en moet volgens Petrus wel degelijk heel wat veranderen. Ik beperk me hier tot wat er in de eerder genoemde CNT-reeks over deze tekst geschreven wordt – genoeg om over na te denken:

'De rest van zijn leven (d.w.z. na zijn bekering, SdJ) richt een christen zich niet langer naar menselijke normen en waarden, maar naar de wil van God. De wil van God staat hier diametraal tegenover de wil van de heidenen. Door de breuk met de zonde wordt de levensloop van de lezers in twee perioden verdeeld. De wissel is omgezet en de twee sporen buigen steeds verder uit elkaar. In de samenleving kan zo'n (heidens, SdJ) patroon dermate ingeburgerd zijn, dat mensen niets meer vreemd vinden, zolang het maar maatschappelijk geaccepteerd is. Vreemd wordt het wel gevonden wanneer sommigen niet langer meedoen aan gemeenschappelijke activiteiten. De anderen ervaren dit als een pijnlijke breuk in de sociale en religieuze verhoudingen. Niettemin is zo'n breuk onvermijdelijk, aangezien Gods kinderen onmogelijk meer meelopers kunnen zijn'.

Revalidatiecentrum 'De kerk is een ziekenhuis voor zondaars, geen museum voor heiligen', zo typeert Tim Keller de kerk in zijn *In alle redelijkheid*. Daar zit veel waardevols in. Het gaat in de kerk om genade voor zondaars. Sta daar voor open, wees uitnodigend en gastvrij. Blijf rekenen met de zonde. Maar Kellers typering is te statisch. De kerk is namelijk meer. De kerk is óók een revalidatiecentrum waar onder zeer deskundige begeleiding herstel plaatsvindt. De kerk is óók de plek waar mensen radicaal veranderd worden. De duplex gratia (dubbele genade) die we uit Christus' handen mogen ontvangen, stempelt ook de kerk, en hoe we tegen de kerk en het christelijk leven aankijken. Opvang voor zondaars is belangrijk. Herstel en radicale verandering niet minder. Dat vraagt om bezinning van de kerk en van vooral van mijzelf. Hoe uitgesproken christelijk is mijn levensstijl? Ben ik radicaal in mijn leven als christen? Verwacht ik wel genoeg van Gods kracht en van zijn Geest in het vormgeven van het leven van alledag? Er zijn mindere dingen om je op te bezinnen en druk over te maken.

1 Voor dit artikel gebruikte ik o.a. delen uit de reeks *Commentaar op het Nieuwe Testament* (Uitgeverij Kok Kampen) die eind deze maand met de presentatie van het themadeel *Apostelen* voltooid is.

✚ SAMENVATTING

Er wordt wel eens gezegd: 'De kerk is een ziekenhuis voor zondaars, geen museum voor heiligen.' Dat is een waardevolle maar eenzijdige constatering. De weg naar herstel en de oproep om je daarvoor in te spannen blijven namelijk buiten beeld. De Bijbel is niet ondubbelzinnig als het gaat om een radicale christelijke levensstijl. Het is noodzakelijk dat we ons daarop blijven bezinnen en ons daarvoor blijven inspannen.

JAN WESTERT, REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

De christelijke journalist: profeet, priester of koning

Journalistiek moet onafhankelijk zijn. De journalist is het geweten van de samenleving. Ik heb veel waardering voor de professionele journalist. Maar met de autonome, zichzelf verwerkijkende journalist heb ik niets. Die journalist of redacteur is teveel koning in zijn eigen rijk. Gaat het er vaak ten diepste niet om jouw artikel op de voorpagina te krijgen? Zo immers ga je behoren tot de journalistieke elite? Dat geldt voor de professionele media, maar ook redacties en opiniemakers van allerlei christelijke en kerkelijke media zijn besmet met hetzelfde autonome zelfontplooiingsideaal. Tussen redacties wordt vooral geopponneerd. Past de formule van een blad of website je niet meer, dan begin je voor jezelf. Bezinning op die eigen rol van een redactie, journalist of opiniemaker is gewenst. In hoeverre wordt door christelijke media echt nagedacht over de eigen

professionele stijl? Of is het zelfontplooiingsbeginsel ten diepste ook daar leidend? In de loop van de jaren is er veel veranderd. De christelijke media (ND, EO) vervullen veel minder dan dertig jaar geleden de rol van profeet namens een vaste doelgroep. De Reformatie was het leidend kerkelijk orgaan voor de vrijgemaakte lezer. Het ND kenmerkte zich door een eenduidige koers, gedragen door dé lezer. En EO's Andries was het voorbeeld van de opgeheven vinger naar de politiek en de samenleving. Er werd geprofeteerd voor en namens lezers met goeddeels dezelfde overtuiging. Nu zijn we gedemocratiseerd en geïndividualiseerd: ieder doet zijn eigen zegje. De ontwikkeling van sociale media ondersteunt deze trend bovendien met kracht. Vanwege de verscheidenheid aan meningen en opvattingen kan het er hard aan toe gaan. Journalisten, redacteurs en opiniema-

kers hebben moeite zich met dé lezers te verbinden.

Zij lijken vooral koningen in hun eigen gefragmenteerde rijk. De krant moet ook priesterlijk zijn, schreef Diemer, emeritus-hoogleraar aan de VU, al in 1985 over christelijke journalistiek. Priesterlijk – naast de lezer staan! In een tijd waar dé lezer niet meer bestaat, maar veel lezers, zowel in de kerk als in de samenleving, kampen met gevoelens van frustratie, achterdocht, en verwarring, is bezinning op de rol van de christelijke journalist, redacteur of opiniemaker welkom. Profeet, priester, of koning? Diemer was zijn tijd vooruit met zijn pleidooi voor het priesterlijke aspect in het redactionele. Ik onderstreep graag zijn opvatting. Deze tijd vraagt van christelijke media om juist aan het priesterlijke aspect prioriteit te geven.

WWW.DEREFORMATIE.NL

Bezoek ook eens onze website. Daar vindt u naast een aantal inhoudelijke bijdragen stellingen bij de thema's van de afgelopen maanden en informatie over de thema's die de komende tijd in De Reformatie aan de orde zullen komen. Op de stellingen kunt u nog steeds reageren; suggesties voor nieuwe thema's zijn welkom. Bij het artikel *Zorg of hoop?* van ds. Piet Houtman (pag. 41 van dit nummer) hoort een uitgebreid artikel dat op de website te lezen is.

Het thema van het eerstvolgende nummer, dat D.V. verschijnt op 19 nov. a.s., is *De predikant*. Daarin komt een interview met drie predikanten over hoe zij in deze tijd hun werk zien en ervaren, en een artikel van ds. Cor van der Leest van het

deputaatschap Dienst en Recht, dat zich bezighoudt met de werkverhouding tussen predikant en de kerkenraad, mede in relatie tot de veranderingen in onze kerken.

Het thema van dit nummer van De Reformatie is *Een radicale levensstijl*. U kunt op de website uw mening geven over de volgende stelling:

We zijn lang niet radicaal genoeg, Jezus is veel radicaler.

Uit God geboren

TEKST: BAS LUITEN, REDACTEUR VAN DE REFORMATIE EN PREDIKANT VAN DE GEREFORMEERDE KERK TE ZWOLLE-CENTRUM /// FOTO: FROUCKJE VAN DER WAL

Li Quan had in zijn armoedige huisje een stoel waarin hij nooit ging zitten. Het was de enige stoel, dus zat iedereen altijd op de grond. Ook bezoekers kregen die zitplaats niet aangeboden. Want in gedachten gaf Li Quan hem aan Jezus! Zo ging hij met zijn Verlosser om: hij gaf Hem de ereplaats in zijn huis.¹

Het verhaal van Li Quan is ontroerend om te lezen. Toch is die stoel niet mijn manier om de nabijheid van Jezus te ervaren. Dat hoeft ook niet, niemand zal mij dat kwalijk nemen. Maar die ruimte is er in de kerk niet

altijd geweest. In de tijd van de Vrijmaking was er een grote behoefte aan homogeniteit. Het was de tijd waarin foto's van K. Schilder in huiskamers werden opgehangen. Stel dat K.S. zo'n 'stoel voor Jezus' in zijn kamer had gehad, dan zou dat voor velen hét

voorbeeld zijn geweest om na te volgen. Maar als K.S. in die 'stoel voor Jezus' een gesneden beeld zou hebben gezien en dus een zonde tegen het tweede gebod, dan had niemand het in zijn hoofd gehaald om zo'n stoel in de kamer te zetten.

Er was in die tijd een homogeniteit ontstaan die heel ver ging en niet vrijblijvend was, en die jarenlang de toon zou zetten. Er is veel goeds uit voortgekomen. Toch heeft iedere gelovige de ruimte nodig om zijn geloof op zijn manier te ervaren. Dit hangt samen met de behoefte aan echtheid, aan *authenticiteit*, om in de omgang met God jezelf te zijn en geen naloper van anderen.

Beladen woorden De Vrijmaking spitste zich toe op vragen rond doop en wedergeboorte. De door de synode opgelegde leer hield in, dat de doop de wedergeboorte verzegelde die in de kiem al sluimerend aanwezig was. Dat waren meerdere dwalingen tegelijk, want de wedergeboorte is geen kiem en bestaat niet sluimerend. Bovendien werd de wedergeboorte in ieder kind verondersteld, maar dat had zijn uitzonderingen. In dat geval was helaas de doop een vergissing geweest. Op die manier werd iedere doop van zijn zekerheid beroofd, en werd de waarheid ervan afhankelijk gemaakt van de latere ervaring. Tot op vandaag hebben wij veel te danken aan ieder die dit heeft doorzien en bestreden. Toch had die strijd ook schaduwkanten. Zo werd er jarenlang over wedergeboorte gesproken in *negatieve* zin, namelijk dat zij *niet* verzegeld werd en *niet* verondersteld mocht worden. Tot op vandaag vinden nogal wat vrijgemaakte mensen het moeilijk om hun wedergeboorte positief onder woorden te brengen. Ze vermijden het onderwerp of maken zich er uit verlegenheid wat lacherig van af. De vraag naar beleving wordt soms ook verdacht gemaakt, als behorend tot de ‘con-

sumptieve belevingscultuur’, terwijl het ‘niet om de mens mag gaan’, want dat zou ‘subjectivistisch’ zijn, ‘typisch evangelisch’ en zelfs ‘Arminiaans’. Er bestaan heel wat negatieve typering die een belemmering zijn om positief te spreken over hoe Gods Geest een mens verandert.

In de Vrijmaking ging alle aandacht naar de werkelijkheid van het verbond. De waarde daarvan werd herontdekt. Het ging om Gods verbond met Abraham als de rode draad door de Schrift, de weg waarlangs Hij komt tot het heil voor alle volken. Ieder die Christus toebehoort, heeft Abraham tot vader (Gal.3:29)! In dit verbond delen kinderen met hun ouders in hetzelfde heil, naar Gods betrouwbare

belofte, ook als ze nog te klein zijn om te geloven. Daarom moeten jonge kinderen van gelovige ouders gedoopt worden.

Toch had ook dit accent op verbond zijn onbedoelde bijwerkingen. Want de setting waarin dit gebeurde was de strijd over de kinderdoop. De zekerheid van Gods verbond kwam te staan tegenover de wedergeboorte die verondersteld werd. Door dit ‘tegenover’ ontstond schade naar beide kanten. Want verbond en wedergeboorte hebben alles met elkaar maken, ze kunnen niet zonder elkaar. Het nieuwe verbond is, dat God zijn woorden *in ons hart* schrijft en maakt dat we *Hem persoonlijk kennen van klein tot groot* (Hebr.8:10-12). Het verbond werd eenzijdig geformuleerd als ‘belofte en

eis’, woorden waarin latere generaties niet meer de liefde hoorden waar alles om draait. Dat heeft tot gevolg dat menigeen vandaag met het verbond geen raad weet. In een grote behoefte om eindelijk eens zelf te geloven worden alle regels en grote woorden opzij geschoven. Dat lijkt ruimte te geven, maar het gevolg is vooral dat alle houvast wazig wordt.

Twée kanten Kenmerkend voor de wedergeboorte is, dat niemand die zelf bewerkt. Het woord zegt het al: het is je geboorte. Daar heb je geen invloed op. God brengt je tot leven in zijn liefde en genade. Dit is typisch het werk van de heilige Geest (Joh.3). Hij is in staat door te dringen in mensen die zonder God zijn. Hij schept leven waar de dood is! Hij brengt harten aan het kloppen en vernieuwt onze wil (DL III/IV 11,12). Dit is buitengewoon sterk, vergelijkbaar met de opstanding uit de dood. Hij doet het ook liefdevol! De Geest berooft ons niet van onze wil, maar brengt ons zover dat we hetzelfde gaan willen als God. Zo schakelt Hij ons niet uit maar in. Onze actieve kant heet bekering. Als het nieuwe leven een medaille is, heet de

‘Heel wat negatieve typering van beleving zijn een belemmering om positief te spreken over hoe Gods Geest een mens verandert’

ene kant ‘wedergeboorte’ en de andere kant ‘beker- ring’. Beide kanten zijn altijd samen! Je hoeft je nooit te bekeren zonder dat de heilige Geest je helpt, en Hij doet zijn werk niet zonder jouw inspanning met hart en ziel. Vergelijk het met een tuin. Daarin moet je mesten, schoffelen, gieten. Maar als je dat

allemaal doet, kun je daarmee de bloemenpracht niet verklaren. Op die manier zijn gehoorzaamheid

en trouw aan God heel belangrijk, ook voor jezelf. Zijn geboden helpen je het onkruid uit je leven te verwijderen en open te staan voor God. Anders is er geen ruimte voor de vrucht van de Geest (Gal.5). Het verbond van de Sinai is vastgelopen in mensen die hun eigen verlangens boven God stelden (Jer.31:31-34). De uitstorting van de Heilige Geest is een geweldig geschenk maar niet om trots op te zijn. Het is Gods impuls om chronisch goddeloze mensen tot leven te brengen (Ezech.36:22-32), met de bedoeling dat we 'uit God worden geboren' (Joh.1:13), dat we opnieuw

worden bezielde door zijn Geest in heel ons denken, doen en verlangen. De Geest maakt dat ons leven 'wortelt' in Jezus Christus (Ef.3:17), zodat Hij in ons te voorschijn komt. Dat gaat niet terloops. Het vraagt concentratie en keuzes. De rustdag is ons hiervoor gegeven, ook om ons te leren 'alle dagen van de week de Heer door zijn Geest in ons te laten werken' (HC zondag 38). Gods Woord is bij uitstek het 'zaad van de wedergeboorte' (1Ptr.1:23). Daarin is het leven dat Hij in ons wil bewerken. Dat merk je als je het aandachtig leest en hoort en overweegt

in je hart. Als je dat biddend doet, brengt God die woorden tot leven in je. Net zoals Hij zaad doet ontkiemen. Je snapt niet hoe, maar het gebeurt en het groeit. Dan leer je je leven wijden aan Jezus, om Hem in alles te volgen met vreugde en vertrouwen. En je ontdekt je plek in de gemeenschap der heiligen, om te vieren in doop en avondmaal. Zonder deze gehoorzame overgave zal er geen vrucht groeien, terwijl we die vrucht daarmee niet bewerken. Zij is en blijft een groot wonder en doet verlangen naar meer.

Twee fasen Paulus schrijft aan Titus duidelijk en krachtig over het leven uit de wedergeboorte. Opvallend is, dat hij voor 'bad van de wedergeboorte' een woord gebruikt dat veel verder gaat dan wat er in ons leven gebeurt. Paulus kiest een woord dat slaat op het herstel van alle dingen, van hemel en aarde (Titus 3:5)! Dan zal er geen dood meer zijn, geen onrecht, geen enkel kwaad. Dan zal God alles zijn in allen! Van die wedergeboorte, die alle dingen terug zal brengen in harmonie met God, ontvangen wij vandaag *het begin*.

Dit is van beslissende betekenis. Want hier en nu wordt dit leven geschonken in Jezus Christus. Het is nu de tijd om dit leven te ontvangen en te wandelen met God. Toch kan de praktijk heel weerbarstig zijn. God kan de mooiste dingen zeggen, maar in ons is slechts een klein begin van dat nieuwe leven. Soms kunnen we zomaar denken dat

De uitstorting van de Heilige Geest is Gods impuls om chronisch goddeloze mensen tot leven te brengen, met de bedoeling dat we 'uit God worden geboren'. De Geest maakt dat ons leven 'wortelt' in Jezus Christus, zodat Hij in ons tevoorschijn komt.

het niets voorstelt.

Ieder die daar last van heeft, mag tot zich door laten dringen dat God de wedergeboorte kennelijk schenkt in twee fasen. *Straks* is er de fase van de volmaaktheid, die samenvalt met het neerdalen van de hemel op aarde. *Nu* is er de fase van het opstaan uit de dood door het geloof in Jezus Christus (Joh.5:24), terwijl we nog deel hebben aan heel dit zondige bestaan waarvan de oorzaak huist in ons eigen hart. Onze wedergeboorte nu is te typeren door ‘al en nog niet’. Wat wij nu ‘al’ ontvangen is dus wel degelijk echt en betrouwbaar, al is het ‘nog niet’ af. Want het is echt het begin van het volmaakte! God is betrouwbaar, Hij verlaat niet wat zijn hand begon. Hierin is een krachtige aansporing om ook het overige van Hem te verwachten. Het ‘nog niet’ wakkert verlangen aan, het geeft richting aan ons leven en de keuzes die we daarin maken. Hiermee kan een steeds terugkerend misverstand worden opgeruimd. Over wedergeboorte wordt lacherig gedaan als mensen van zichzelf vinden dat ze zover nog niet zijn. Maar wat is ver? ‘Geboorte’ ziet op het *begin*, het echte begin van het nieuwe leven, al is het nog zo klein. Wie daar gemakzuchtig van wordt, en het kleine wel best vindt, heeft er geen deel aan. Maar wie aanhoudend God dankt en bidt om zijn heilige Geest mag tot zijn verrassing ervaren, hoe sterk dat begin toch al kan zijn. Je overwint er de wereld mee.

Twee levens Iedere mens die opnieuw uit God geboren is, heeft twee levens in zich. Dat kan erg verwarrend zijn. In

Romeinen 7 lezen we openhartig over een oude en een nieuwe Paulus. De nieuwe verheugt zich in God, maar die oude is hem vaak te snel af. Daar kwam hij niet uit! Maar het dreef hem in

gebed tot Jezus Christus.

Van Hem ontving hij de bevrijdende zekerheid: die nieuwe Paulus zal blijven!

Wie herkent dit niet?

Zodra het nieuwe leven in je ontstaat, begint de strijd van binnen. Er is een oude mens die de nieuwe voortdurend

dwars zit. Voor die oude gaan we ons schamen, die houden we verborgen terwijl we voortdurend voelen hoe vaak we daarin terugvallen. Dat is zo sterk, dat veel gelovigen vrezen schijnheilig te zijn. Al proberen ze nog zo te leven met God, ze weten diep van binnen hoe ze zijn. Die oude mens wordt dan ervaren als de echte. En hij is ook echt, dat is het probleem. Maar de nieuwe mens is even echt! En dit geeft de doorslag: *die nieuwe is uit God!* Om ons dat helder voor ogen te stellen wordt in de doop die nieuwe mens aangewezen: die gaat door het water heen, terwijl de oude daarin wordt begraven. Daarmee is de wedergeboorte niet kant en klaar, maar zij wordt wel door God gemarkeerd en beloofd. Waarmee opnieuw gezegd is,

‘De Geest berooft ons

niet van onze wil,

maar brengt ons zover

dat we hetzelfde gaan

willen als God’

dat de doop *uit God* is. De doop berust niet op gelovige ervaring van mensen, want niemand kan zijn oude mens doden en zijn nieuwe mens laten opstaan. Dat is uit God en uit God alleen. *Hij* verzegelt wat *Hij* belooft en doet, aan de groten en aan de kleinen.

Verder lezen De eerste brief van Johannes gaat helemaal over wedergeboorte. Bij hem is te lezen over die twee kanten, die twee fasen en die twee levens. Hij schrijft: ‘Geliefde broeders en zusters, wij zijn nu al kinderen van God. Wat we zullen zijn is nog niet geopenbaard, maar we weten dat we aan Hem gelijk zullen zijn wanneer Hij zal verschijnen, want dan zien we Hem zoals Hij is’ (1Joh.3:2). Van harte aanbevolen. Ook verscheen er recent een boekje van John Piper met de titel *Vernieuwd leven*². Vanuit de Bijbel laat hij zien wat God met ons doet als we worden wedergeboren. Piper doet dat op zijn eigen wijze: gelovig, verrassend en indringend. Het boekje is geschikt om elke dag een stukje in te lezen. Want de Geest wil elke dag in ons werken.

1 Dit prachtige verhaal is te lezen in Randy Alcorn, *Thuiskomst*, Kampen 2002.

2 John Piper, *Vernieuwd leven*. Barneveld (De Vuurbaak), 2009

✦ SAMENVATTING

In de Vrijmaking is terecht afgewezen dat de doop een veronderstelde wedergeboorte zou verzegelen. Onbedoeld is toen echter het hele begrip wedergeboorte een beladen term geworden, terwijl het in de wedergeboorte gaat om het mooie werk van God in ons. Hij brengt ons in zijn liefde en genade, door zijn Geest, opnieuw tot leven. Onze gehoorzaamheid is als het ware de andere kant van de medaille: zonder overgave zal er geen vrucht groeien, terwijl we die vrucht daarmee niet bewerken. Wedergeboorte kenmerkt zich door een ‘nu al’ en ‘straks’: het is er echt al, de volmaaktheid komt nog.

TEKST: ERIK DE BOER, REDACTEUR VAN DE REFORMATIE EN UNIVERSITAIR DOCENT AAN DE TU IN KAMPEN ///

De tempel - niet rolstoeltoegankelijk?

'NIEMAND MET ENIGERLEI GEBREK MAG ALS PRIESTER AANTREDEN:

NIEMAND DIE BLIND IS, OF VERLAMD ...'

Leviticus 21: 18

Enkele weken na de dienstkeuring kreeg ik een briefje van het ministerie van Defensie. Daarop stond, in rode inkt: **voorgoed ongeschikt voor alle militaire dienst**. Ik zie het stempel nog. Op zich vond ik het niet erg dat ik geen dienstplicht hoefde te vervullen. Maar het definitieve vonnis? Dat deed zeer. Omdat ik in één oog een grote blinde vlek en dus geen zicht heb, mag ik niet meedoen als mijn land verdedigd moet worden? Voorgoed ongeschikt. Ik had niet gekeurd hoeven worden als ik theologie ging studeren. Maar dat stond toen nog niet vast. Wat ik ook niet wist was dat in de Bijbelvertaling van toen stond: 'Niemand die een lichaamsgebrek heeft, zal naderen: een blinde, of iemand die een vlek op zijn oog heeft' (vers 20). Dat staat er, niet in rood, wel zwart op wit: voorgoed ongeschikt voor alle priesterdienst. Dat zou ik in Israël zijn geweest. Ach, onze Joodse voorouders heetten geen Cohen. En een dominee is geen priester. Maar wat ligt er veel pijn in Leviticus 21 besloten. Voor ouders en kinderen. Een scala handicaps kan de priesterjongen uitsluiten van wat zijn roeping leek: de God van Israël dienen in de tempel! Wat een leed voor het kind en voor zijn ouders: dan ben je gehandicapt geboren, en krijg je bovenop die pijn ook afwijzing door God? Of je raakte door een ongeluk verminkt, en wordt ook door God afgekeurd? De tempel lijkt niet rolstoeltoegankelijk. In ieder geval

het heilige en het allerheiligste niet. Alsof er bordjes in de voorhof hangen: verboden voor rolstoelen! Blinden buiten blijven!

Je zal als kind maar dwerggroei hebben en een klein mens blijven. Goed, je zal niet bij de lampen van de zevenarmige kandelaar kunnen. Maar met een trapje kom je een heel eind. Maakt dat ene aspect je minder mens? Geen deputaatschap 'Integratie priesters met een handicap'. De HEER discrimineert. En de Joodse rabbijnen tellen hier twaalf handicaps. Vast geen uitputtende lijst, maar diagnostisch. Als een blinde geen dienst mag doen, dan een dove waarschijnlijk ook niet.

Als ik goed kijk, valt me op: het gaat niet om het hele tempelterrein, maar om het heilige. Om het voorportaal tot het allerheiligste waar de HERE troont. Daar mag mijn blinde vlek dus geen zwart zien: waar de lichten van de gouden kandelaar altijd branden. Dat mag niet niét gezien worden. Op die heilige plek mag onze beschádiging niet komen. Niet de gehandicapte, maar de schadewordt geweerd: er is één plek op aarde waar alles gaaf is. De HERE benoemt met deze wet de pijn van het leven: Hij kent mij in mijn gebrek. Wees welkom bij mijn huis. Zing mee, breng je offer. Er komt een dag dat het paradijs opengaat en je gaaf gemaakt wordt. Hoe dichterbij de HERE, des te gaver wordt een mens.

*In het heilige van de tempel mag je als beschadigde niet komen.
Maar er komt een dag dat het paradijs
opengaat en je gaaf gemaakt wordt.
Hoe dichterbij de HERE, des te gaver wordt een mens.*

Jezus volgen is een beetje sterven

TEKST: MARK VAN LEEUWEN, PREDIKANT TE ROTTERDAM-OOST /// FOTO: BRAM VAN DER ZEE

Je moet je leven willen verliezen om het te kunnen behouden. Dit is een van de meest schokkende uitspraken die Jezus heeft gedaan op aarde. Je kunt het de samenvatting noemen van heel zijn onderwijs, de rode draad. Het klinkt tegenstrijdig en het klinkt geheimzinnig. Waarom is dit de kern van alles wat Jezus heeft geleerd?

Radicaal In alle vier de evangeliën kom je deze uitspraak van Jezus tegen: in Marcus 8:35, Lucas 9:24, Johannes 12:25 en Matteüs 16:25. Behalve het lijdensverhaal zijn er niet veel gebeurtenissen die je steeds bij alle vier de evangelisten tegenkomt. Dat zegt al iets over het belang van wat Jezus hier zegt.

Jezus doet deze uitspraak vlak voordat zijn twaalf leerlingen door Hem worden uitgezonden. Ze hebben Jezus gehoord, ze hebben Hem live horen preken. En de kern was deze zin: 'Mensen, let op, het koninkrijk van de hemel is nabij' (Matt.10:7). Niet: het komt een keer, wacht maar af. Nee, je staat er met je neus bovenop. Het koninkrijk van God begint daar waar Jezus aan het werk is en waar de keus gemaakt wordt om Hem te volgen. Dat is een heel confronterende boodschap die de leerlingen moeten gaan brengen. Daarmee zetten ze de Israëlieten voor de keus: voor of tegen Jezus? Die boodschap zal verzet oproepen. Jezus

spreekt niet voor niets over het zwaard dat Hij komt brengen in families en gezinnen (Matt. 10:34). Dat betekent: met Jezus barst een gevecht los om de eerste plaats. Wie krijgt de leiding: Hij of jij? Dat is een radicale keuze die geen ruimte laat voor water bij de wijn. Jezus volgen betekent: elke dag weer een stap opzij doen, Hem je leven laten bepalen. Niet ik, maar Hij moet voorop.

Je karakter bijvoorbeeld is dan niet meer iets waar je nu eenmaal niets aan kunt doen. Nee, je gaat je zwakke plekken onderkennen en eraan werken. Je legt je niet neer bij je opvliegende aard. Je denkt een keer na voordat je wat zegt. Je gunt anderen de ruimte. Jezus volgen, Hem zien als de allesbeslissende persoon in je leven, betekent ook dat je geen relatie begint waarin geen ruimte is voor Hem. Voor Jezus kiezen doet daarom vaak pijn. Je gaat door in een moeizaam huwelijk. Je laat je niet beheersen door onrecht dat jou is aangedaan in het

verleden. Je kiest voor vergeving in plaats van verbittering en wrok. Jezus volgen is verre van gemakkelijk. Hij noemt het ook niet voor niets een kruis dat je op je moet nemen. Je kruis op je nemen slaat op de pijn die je voelt als Jezus het voor het zeggen heeft. Dat wil zeggen: bij elke keus voor Jezus en tegen mezelf in zal ik merken: dit kost me wat. Het voelt soms als een ontkenning van mezelf, van mijn diepste emoties en behoeftes. Jezus volgen is een beetje sterven.

Een gevecht Voelen wij dat gevecht nog in ons leven als christenen? Gaan wij nog de strijd aan met onszelf? Ik bedoel niet dat je eigenlijk wat aardiger zou moeten zijn, wat meer geduld zou moeten hebben, dat je eens een keer een roddel inslikt. Dat hoort er wel bij en dat kan ook een gevecht zijn, maar dat overleven we nog wel. Maar ik denk aan dat stevige gevecht dat Jezus hier bedoelt. Kennen we dat gevecht ook? Wanneer was de laatste keer dat je echt tegen jezelf in moest gaan? Dat je dacht: daar heb ik eigenlijk helemaal geen zin, maar ik doe het voor

studie, je inzetten voor je medemens. Laten we wel nuchter blijven. En ondertussen doen we alsof Jezus volgen iets is wat we naast ons gewone leven moeten doen. Alsof het twee sporen zijn: ons eigen leventje en het leven met Jezus. Dat Jezus bedoelt dat je juist dit leven moet willen opgeven als je bij Hem wilt horen, dat wil er niet in. Zo scherp zal Jezus het toch niet bedoelen: alles in dit leven op de tweede plaats zetten, om Hem maar niet kwijt te raken – je verkering, je vriendschap, je huwelijk, je gezin, je baan, je studie,

je maatschappelijke positie, je kerkklidmaatschap? Moet je echt zeggen: ‘Wat uiteindelijk telt, zijn niet al die op zich goede dingen, maar dat is Jezus Christus. Mijn band met Hém?’

Identiteit Waarom is dat precies wat Jezus wel bedoelt? Dat je alles ondergeschikt maakt aan Hem? Omdat Jezus je de ogen ervoor wil openen dat je leven heel wankel is als je dat zelf overeind moet houden, als je de zin van je leven helemaal uit jezelf moet halen en als je daar al je energie en tijd in stopt. Dan is elke tegenslag, elke nederlaag, elke negatieve uitspraak over mij een aanslag op mijn zorgvuldig opgebouwde identiteit – op wie ik ben,

op hoe ik me voel en wat heb ik bereikt. Hoe mensen over je denken, welke successen jij boekt in het leven wordt dan allesbeheersend. Het vreet al je energie op en kan zelfs leiden tot burn-out. Dat gevaar lopen christenen net zo goed als niet-christenen.

Vergeet niet dat Jezus deze uitspraak in Matteüs 10 in de eerste plaats richt tot zijn *eigen* leerlingen. Wat is Jezus volgen? Dat is niet steeds sterker worden in je geloof en alles aankunnen in je leven. Jezus volgen is steeds meer ontdekken hoe zwak je van jezelf bent. Elke ruzie met iemand ligt minimaal voor vijftig procent aan mij, om maar een voorbeeld te noemen.

Jezus volgen is ontdekken dat alleen Hij je een identiteit kan geven die niet kapot gaat en die niet afhankelijk is van wat jij kunt of van wat anderen over je zeggen of denken. Dat is een identiteit die uitsluitend afhankelijk is van Degene Die voor jou wilde sterven. Je aan Hem verliezen in je leven is weten dat Hij je enige redding is. Dat is een gevecht, elk dag weer. Want ik wil mijn leven zelf in de hand houden. Dat is mijn natuurlijke reflex. Jezus laat hier zien dat dit niet kan.

Je leven verliezen aan Hem, dat is leven in zijn schaduw.

*‘Hoe vaak in ons leven
verleggen we onze
prioriteiten voor God?’*

En ja, dat doet pijn. Dat is de pijn van de zelfverloochening. Want mijn ego moet dan opzij. Maar, en daar gaat het om, dat

is de crux (letterlijk: het kruis), alleen zo blijft mijn leven in balans: als Jezus boven alles staat in mijn leven. Belangrijke dingen worden dan opeens niet onbelangrijk, maar ze krijgen een andere plek: onder Hem. En dat is de beste plek, want alleen Hij kan mijn leven overeind houden.

God? Hoe vaak in ons leven verleggen we onze prioriteiten voor God? Meestal loopt het niet zo’n vaart bij ons. Als we hier lezen: je moet je leven verliezen aan Jezus Christus, je moet je helemaal aan Hem willen overgeven, met huid en haar, dan schrikken we daar nauwelijks nog van. Je leven verliezen, zo schrijft drs. Henk de Jong over deze tekst, daar maken we van: je moet er rekening mee houden dat het leven een keer ophoudt, daar moet je op voorbereid zijn. Je moet het verschil weten tussen het aardse leven en het eeuwige leven: het leven dat Jezus voor ons heeft verdiend en dat aan het eind van de rit wordt uitgedeeld, als extra, als bonus. En vervolgens gaan we over tot de orde van de dag. Jezus volgen, jazeker, maar daarnaast is er nog zoveel meer te doen: gezin, werk,

Boeken over levensstijl

TEKST: JANNEKE BURGER-NIEMEIJER, REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

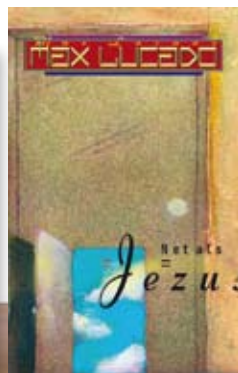
Geestelijk fit Een buitengewoon boeiend theoloog is Graham Tomlin. Hij is van oorsprong kerkhistoricus en schrijft enthousiasmerende boeken met een missionaire inslag. Het is knap hoe hij Bijbelse theologie en kerkgeschiedenis weet in te zetten in het pleidooi voor een prikkelende missionaire houding van de kerk. Het boek *Geestelijk Fit* ontstond toen Tomlin op dezelfde dag een cursus pilates (een vorm van fitness) volgde en groepsleider bij de Alpha cursus was. Hij bedacht: als we zo doordrongen zijn van de wil om fysiek fit te zijn, moeten we dan niet ook aandacht hebben voor onze geestelijke conditie? Juist in een tijd waarin het christelijk geloof als saai en irrelevant wordt ervaren, is het belangrijk dat christenen geestelijk gezien niet vadsig en ongezond ogen, maar fris en met een aanstekelijke (geestelijke) conditie. Zo bezien gaat het in de kerk niet slechts om acceptatie en vergeving, maar ook om transformatie. *We zijn geroepen om als God te zijn. En we nemen er genoeg mee gewoon aardig te zijn* (99). Boeiend is dat Tomlin de postmoderne nadruk op deugd en gemeente in de theologie (zie

de rubriek Vraag en Antwoord in deze Reformatie) verdisconteert. In zijn boek gaat Tomlin terug naar de vroege kerk om meer te leren over deze begrippen. Begrippen uit de vroege kerk verwerkt hij vervolgens als boodschap voor de kerk van vandaag. Die begrippen zijn: vorming, onderwijs, gemeenschap, discipline en informatie.

Alledaags radicaal Onrustbarend is het boek *Hoe Jezus de wereld op zijn kop zet* van Shane Claiborne. Hij vertelt hoe hij leeft in een gemeenschap van eenvoud (www.thesimpleway.org) en hoe Bijbelteksten en christenen uit heden en verleden hem daartoe oproepen. Als we lezen dat Jezus en de eerste christenen alles deelden, waarom doen wij dat dan niet? Het probleem achter de kloof tussen rijken en armen in onze wereld ziet Claiborne niet zozeer als luxe versus armoede, maar als leven voor jezelf versus leven in gemeenschap. Pas als je anderen, levend in armoede en onrecht, ontmoet, ontstaat het verlangen om te delen. God heeft ons niet uit plichtsgevoel gered, maar uit liefde – laten wij ook vanuit liefde handelen. En daarin

creatief zijn! Ik heb zelden een boek gelezen met zoveel creatieve en grappige ideeën gericht op een rechtvaardige verdeling in de wereld. Zijn pleidooi om 'alledaags radicaal' te zijn kan vervreemdend overkomen; niet elke lezer zal deze omkering van het establishment waarderen. Ik zou er toch voor willen pleiten dit boek als een uitnodiging te lezen: laat jezelf uitnodigen de waarden van liefde, vrede, gastvrijheid en gemeenschap in jouw leven een plek te geven. Claiborne vertelt zijn eigen verhaal niet als een blauwdruk, maar als een uitnodiging om zelf je eigen verhaal te herschrijven. Hij zal het een wedergeboorte noemen...

Basis van genade Max Lucado is vooral bekend door zijn prentenboeken en dagboeken. Daarin maakt hij telkens op verrassende en vertederende wijze duidelijk dat Gods genade de bron van onze identiteit is. Hij wordt er ook wel om bekritiseerd: is deze benadering van genade niet te veilig, krijgt het evangelie niet een (te) hoog knuffelgehalte? In het al wat oudere boek *Net als Jezus* kiest Lucado een andere insteek. God

houdt van u zoals u bent, maar Hij laat u niet zoals u bent. Hij wil dat u wordt zoals Jezus (14). Bijzonder aan dit boek is de basis van genade bij de nadruk op een heilig leven. Alleen vanuit het hart dat bewogen wordt door Gods liefde kan iemand veranderen op een meer dan enkel oppervlakkige manier. En die verandering gaat om simpele dingen: leren luisteren, bewogenheid en eerlijkheid. Lucado blijft natuurlijk een pakkend schrijver. Ontroerend is bijvoorbeeld de beschrijving van de genezing van een melaatse door Jezus. Niet door een woord, veilig en op afstand, maar door een aanraking, levensgevaarlijk in het geval van een melaatse! Lucado laat zo de genade van Jezus zelf het werk doen: de lezer aanspreken en tot verandering aanzetten. Hij beschrijft dat veranderingsproces als werk van God, maar roept tegelijk op daarin mee te werken.

Geloften In de Bijbel lees je over het doen van geloften: in de psalmen, maar ook bij Paulus bijvoorbeeld. Jan-Willem Roosenbrand haalt in *Hoezo extra?* het doen van geloften naar voren als een manier om jezelf te oefenen in toewijding aan God. Hij schrijft uitgebreid over geloften in OT, NT en kerkgeschiedenis en neemt ook veel hedendaagse voorbeelden op. In een tijd van zelfontplooiing en bindingsangst voelt het onnatuurlijk om voor langere tijd een gelofte te doen; God te beloven je op Hem te richten door iets niet of juist wel te doen. Roosenbrand laat zien dat in deze maatschappij met veel prikkels en afleiding het doen van een belofte een extra stimulans kan zijn om je meer aan God toe te wijden. En via een *checklist van aandachtspunten en valkuilen* helpt het boekje je ook praktisch op weg als je zelf een gelofte overweegt.

Hoewel echt een one-issue boekje, is het zeker de moeite waard. Weersta de verleiding het 'even snel' te lezen en laat het wat langer op je inwerken.

- Graham Tomlin, *Geestelijk fit. Het belang van christelijke karaktervorming*. Kampen (Voorhoeve), 2008. 191 pagina's, € 18,50.
- Shane Claiborne, *Hoe Jezus de wereld op zijn kop zet (en mijn leven ook)*. Amsterdam (Buijten & Schipperheijn), 2009. 184 pagina's, € 14,50.
- Max Lucado, *Net als Jezus*. Hoenderloo (Novapres), 2001. 210 pagina's, € 13,90.
- Jan-Willem Roosenbrand, *Hoezo extra? Nou, mag het misschien wat meer zijn als het gaat om wat jij God belooft, en om jouw toewijding aan Hem? Ja, dit boek gaat over jou en jouw mogelijkheden om te gaan voor God!* Barneveld (De Vuurbaak), 2005. 103 pagina's, € 9,90.

Zorg of hoop?

TEKST: PIET HOUTMAN, PREDIKANT EN DOCENT IN DIENST VAN DE VERRE NAASTEN ///

Wij kijken op verschillende manieren naar de wereld: de een pessimistisch, de ander optimistisch. De een is onder de indruk van de secularisatie: in de moderne theologie, in politiek en samenleving, op zedelijk gebied. Het kan niet anders of dat moet op het oordeel uitlopen. Wij moeten afstand houden en waarschuwen. De ander zegt: de secularisatie is al lang een feit. Onze wereld is zendingsgebied geworden. Wij moeten de mens van vandaag, die God niet meer kent, opnieuw zoeken met de liefde van Christus, met eigentijdse evangelisatiemethoden en laagdrempelige vormen van 'worship'. Beide benaderingen zijn onder ons gang-

baar. Beide zijn authentiek christelijk. Beide zijn Bijbels. De eerste ziet een zwaartepunt in het boek Openbaring, de tweede in de geschiedenis van Handelingen. Maar ze gaan moeilijk samen. Ze leiden tot onderlinge spanningen. En ze hebben allebei hun valkuilen. De eerste neigt ertoe aan de kant te blijven staan en te blijven steken in negativiteit. De tweede loopt het risico, in de poging om het de mensen naar de zin te maken, water bij de wijn te doen en de donkere kanten van de Bijbelse boodschap achter te houden. Kunnen beide benaderingen ook in elkaar vloeien? Ik beperk me tot enkele aanzetten. God belooft herstel juist als

de hoop van zijn volk in de ballingschap finaal vervlogen is. Johannes de Doper preekte bekering en een doop tot vergeving van zonden onder de dreiging van het oordeel. Christus zelf onderging het oordeel. Golgota is verschrikkelijk; het leidt niet direct tot een mooie beleving. Maar juist zo is er uitkomst. De twee getuigen in Openbaring 11 sterven, maar staan ook weer op. 'Reddingboten varen juist uit bij zwaar weer.' Verzwijg kritiek en oordeel niet, maar wijs de uitweg juist daaruit.

Een uitvoeriger versie van dit artikel is te vinden op de website van De Reformatie: www.dereformatie.nl.

Veenhartfilmclub

TEKST: GERBRAM HECK, PREDIKANT VAN DE VEENHARTKERK IN MIJDRECHT ///

Tijdens de aftiteling kijk ik om heen in de verduisterde kerkzaal. Ik zie de mensen verzonken in de muziek, nog gegrepen door het verhaal dat zich net voor hun ogen afspeelde. Als de lichten aangaan, hangt er de stilte van mensen die de ruimte nodig hebben om indrukken te laten landen. Je voelt dat het goed was. Een film die raakt aan de grote vragen van het leven zet mensen stil, raakt mensen, haalt verlangens boven, brengt je in contact met iets puurs, iets moois.

We halen wat drinken, zetten de stoelen in een kring en beginnen elkaar onze eerste indrukken te vertellen: wat de film met ons deed, welke scène ons het meest is bijgebleven, wat we voelen voor de verschillende hoofdpersonen in de film. Wat mij opvalt is hoe snel de indrukken van de film verweven raken met persoonlijke levensverhalen: hoe het moment dat de hoofdpersoon zijn vader verliest, herkenning oproept vanwege het eigen verlies van dierbaren; hoe de omgang met bejaarde ouders in de film verhalen oproept over de eigen ouders en het verlangen naar verbondenheid met de eigen kinderen. We vragen verder door. Er komen bijzondere verhalen los. Achter die verhalen worden prachtige mensen zichtbaar. We praten over de thematiek

van de film, de boodschap die hij over wil brengen, de symbolen die gebruikt worden en vooral over onszelf en ons leven. Aan het eind van de avond nemen we hartelijk afscheid. Over een maand zien we elkaar weer voor de volgende avond van de Veenhartfilmclub.

Filmavonden De Veenhartkerk in Mijdrecht is een kerkplantingsproject binnen de GKv. Met een kleine groep mensen zijn we vier jaar geleden helemaal opnieuw begonnen. Het is ons verlangen om een kerk te zijn, niet alleen voor onszelf, maar ook voor de mensen om ons heen. Een van de manieren waarop we dat in praktijk

brengen is via het vertonen van films. Dat is relatief eenvoudig; het scherm en de beamer hangen er toch al. Het voegt ook echt iets toe aan onze omgeving, want Mijdrecht kent geen andere filmhuizen. Wat we graag willen is met een bredere groep mensen dan op zondag in gesprek raken over levensvragen. Films

zijn daar een heel geschikt medium voor. Een goede film brengt altijd iets teweeg in ons denken en onze emotie, vraagt erom gedachten en gevoelens te delen, geeft talloze aanknopingspunten om verder in gesprek te gaan. Wat we graag willen is niet ons eigen verhaal vertellen, maar naast mensen op de bank gaan zitten, hun films kijken en dan de vraag stellen: wat raakt je nou? Welke verlangens haalt dat boven? Welke onrust woelt het los? Waar confronteert dit mee? Zie je ergens een richting, een houvast in de vragen die het leven je stelt?

We hebben in de Veenhartkerk twee soorten filmavonden: filmavonden voor het grote publiek en filmavonden

‘Wat we graag willen is met een bredere groep mensen dan op zondag in gesprek raken over levensvragen’

Het is weer
Veenhart filmmaand!

Voor meer info www.veenhartkerk.nl

Veenhartkerk de ronde vieren
Groot Jaar Helder

Veenhartfilmmaand
november 2010

Thema: held of loser?

vrijdag 5-11 De Storm De Storm gaat over Julia die samen met haar jongste in het water terecht komt en tegen haar wil wordt gered door de jager Manne Luteran. Ze zien Alberto, haar baby in het water achterlatend.	
vrijdag 12-11 John Rabe Waargebeld verhaal over de Duitse zakenman John Rabe die met enkele andere buitenlanders een beschermde zone voor burgers weet op te richten in Nanking, China, waardoor duizenden mensen de dood ontgaan.	
vrijdag 19-11 Crazy Heart Doe wat hij wil van de grootste performers, maar vandaag is Bad Baker echter een schakel van zichzelf. Zijn leven speelt zich af tussen concerten en punkrock opties. Als hij plots een jonge lokale journaliste ontmoet, vindt Bad de smaak van het leven terug.	
vrijdag 26-11 Brothers Als een top een nieuw inliggend verzet wordt, wordt een vreedzaam veld in de wereld teruggevoerd. Het is een verhaal van een broer op te vangen door de verantwoordelijkheid voor Groot en de Anderen op zich te nemen. Maar dan komt het terug.	

Zaal open 20.00 uur - Aanvang 20.30 uur

Voor meer info over de Veenhartfilmmaand
www.veenhartkerk.nl

voor de echte film liefhebbers. Voor het grote publiek hebben we twee maanden in het jaar vier vrijdagen achter elkaar filmavond. De films worden kort ingeleid en aan het eind krijgen mensen een paar vragen mee om over na te denken. Sommige mensen zijn direct weg, anderen

blijven nog napraten. Voor de kleinere groep echte film liefhebbers is er de Veenhartfilmclub; we zijn vaak met acht tot tien mensen. We komen eens per maand bij elkaar om een film te kijken en er langer met elkaar over door te praten. Tijdens deze avonden kijken we films die door mensen zelf worden aangedragen. Het zijn de films waar zij door geraakt worden en van onder de indruk zijn. Soms hebben ze een film al drie keer gezien, maar willen ze graag iets over hun enthousiasme en emotie vertellen aan anderen. Op die manier gaat het in de gesprekken dus ook echt over hun verlangens en hun vragen.

Relaties Wat levert het op? We hebben in een paar jaar tijd allerlei mensen over de vloer gehad, mooie gesprekken gevoerd en geleerd van wat bezoekers ons in al die gesprekken over zichzelf hebben verteld. We hebben aan relaties gebouwd en onszelf laten zien als een kerk die daadwerkelijk gericht is op

haar omgeving, die met haar verhaal middenin deze cultuur wil staan. We hebben kunnen laten zien dat een kerk zinnige dingen te zeggen heeft over de grote vragen van het leven. Zelden gaan de gesprekken rondom de filmavonden direct over het evangelie. Maar er is een groep mensen die op zondag nooit onze diensten bezoekt, voor wie de Veenhartkerk toch een plek is geworden waar ze iets van hun onrust, hun vragen en hun verlangens kunnen delen, waar ze geraakt worden, thuis kunnen zijn en kunnen ontvangen. Dat is precies het soort plek dat de Veenhartkerk voor haar omgeving wil zijn: niet alleen een plek waar doorgewinterde christenen op zondag bij elkaar komen, maar een plek waar iedereen een thuis kan vinden; een kerk die er niet alleen is voor onszelf, maar ook voor onze vrienden, burens en collega's; een kerk waar niet alleen wijzelf, maar heel Mijdrecht beter van wordt.

Praktisch

Een paar praktische opmerkingen tot slot. Als je films vertoont in een besloten setting, zoals bij onze filmclub, dan kun je doen wat je wilt. Voor de vertoningen voor het grote publiek, zoals tijdens onze filmmaanden, moet je rechten betalen, zowel voor de beelden als voor de muziek. Er zijn verschillende vergunningen aan te vragen. Hoe meer je betaalt, hoe meer je reclame je mag maken. Het zal per burgerlijke gemeente verschillen in hoeverre de lokale overheid nog vergunningen vraagt voor dit soort evenementen. In Mijdrecht is dat niet nodig. Als je meer informatie wilt over hoe het precies zit met vergunningen dan willen wij

je graag verder helpen. Mail naar gerbramheek@veenhartkerk.nl. Vaak vragen mensen mij welke films geschikt zijn voor dit soort filmavonden. In principe zijn alle films geschikt. Iedere film vertelt een verhaal waar een gesprek over te voeren is. Het is vooral belangrijk dat je een film zoekt die goed aansluit bij de mensen die je wilt bereiken. Daarom laten wij bij de filmclub mensen zelf de films aandragen. Het is belangrijk om bij dit soort activiteiten echt een stap naar mensen toe te doen en niet bij voorbaat al te laten merken dat je een oordeel hebt over wat voor films je wel en niet mag kijken. Door je

filmkeuze zou je eigenlijk al beginnen te verkondigen, in plaats van naast iemand op de bank te gaan zitten. Voor de komende filmmaand in november hebben wij gekozen voor vier recente films die zijn samen te vatten onder het thema: held of loser. Het zijn films die kort geleden draaiden en die redelijk populair zijn – films dus die de gemiddelde Nederlander kijkt en waar hij door wordt geboid. In november kijken we naar *De Storm*, *John Rabe*, *Crazy Heart* en *Brothers*. Tijdens de filmclub keken we recent naar de films *Troubled Water*, *Beyaz Melek (De witte engel)*, *Departures (Okuribito)* en *As it is in Heaven*.

Hoe komt het dat in de ethiek binnen de Gereformeerde Kerken de aandacht voor regels verschoven is naar aandacht voor de persoon?

In de Gereformeerde Kerken van dit moment maakt een regelethiek vaak plaats voor een deugdeethiek. Vanouds verbonden wij het christelijke leven vooral aan Bijbelse normen. Vandaag kijken we naar de eigenschappen van de persoon zelf. Als iemand bijvoorbeeld niet meer twee maal naar de kerk gaat, velt een regelethiek daarover gemakkelijk een oordeel. Het is verkeerd omdat het afwijkt van een geldende norm. In een deugdeethiek verreken je iemands persoon en doorgaande levenshouding. Spreekt daaruit toewijding aan Christus, dan kan het oordeel anders uitvallen.

Nu bestaat deze ontwikkeling niet alleen bij ons. Al veel langer speelt zij in de breedte van de christelijke ethiek. Een ook onder ons steeds beken-

dere naam in dit verband is die van de Amerikaanse ethicus Stanley Hauerwas. Vanouds kende de ethiek drie aandachtsvelden. Zij kijkt naar handelingen, goederen en deugden. Anders gezegd: naar wat je doet en de regels daarbij, naar hoe het leven bedoeld is, en naar wat voor een mens je bent. Na de Verlichting versmalde de aandacht tot handelingen en regels. Men hoopte de ethiek net zo exact te maken als de natuurwetenschappen. Ook veel gereformeerde ethiek werd sindsdien beperkter. Regelethiek is dus geen kenmerk van orthodoxie, zoals sommigen denken, maar eerder een gevolg van modernisme. Daarom vormt de huidige verschuiving naar deugdeethiek niet bij voorbaat achteruitgang. Ook de Bijbel benadert de christelijke levensstijl bre-

der dan via regels. Het gaat ook om de vrucht van de Geest en een herkenbare lijn in je leven. Daarbij past een deugdeethiek goed. Deugdeethiek helpt ook bij het werken aan morele vorming en groei in het midden van de kerkelijke gemeenschap en bij momenten dat je over een ander moet oordelen, bijvoorbeeld in de kerkelijke tucht.

Wel dreigt een nieuwe eenzijdigheid. Velen nemen nu helemaal afscheid van regelethiek en zetten alles op de kaart van een deugdeethiek. Ook dat zie je in de bredere ethische ontwikkelingen vandaag. Maar het doet geen recht aan de drieslag van handelingen, goederen en deugden. En evenmin aan het Nieuwe Testament, waarin je ook concrete gedragsnormen aantreft en waarin de vraag hoe je met je leven recht doet aan Gods werken zelfs de belangrijkste is. Bijvoorbeeld op momenten dat je zelf voor een ethische keuze staat, blijft een deugdeethiek vaak onvoldoende. Met het voorbeeld van de kerkgang: over iemand met een christelijke levenshouding die maar één keer naar de kerk gaat, mag ik niet alleen vanuit de regel oordelen. Maar tegelijk kan zo iemand zelf niet zeggen: 'omdat ik een christelijke levenshouding heb, maakt deze concrete keus niet meer uit'. Hij zal zich ook moeten verstaan met de Bijbelse regel dat je de samenkomsten niet moet verzuimen en met de kerkelijke afspraak dat zulke samenkomsten zondags tweemaal plaatsvinden.

/// Vanouds verbonden wij het christelijk leven vooral aan Bijbelse normen.

Moreel kapitaal

TEKST: SANDER GRIFFIOEN, REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Van de socioloog-filosoof Bourdieu stamt de uitdrukking *sociaal* kapitaal. Hij bedoelde ermee dat maatschappelijke achterstand van personen en groepen nooit enkel en alleen een kwestie is van gebrek aan durf en doorzetting maar ook (vooral) van ontbrekende hulpbronnen zoals relatienetwerken. Om vooruit te komen moet eerst sociaal kapitaal zijn opgebouwd.

Naar analogie hiervan spreekt Roel Kuiper van *moreel* kapitaal. Het gaat nu om het cultiveren van zorgzaamheid, trouw en van het vermogen vertrouwen te ontvangen en te geven. Zijn boek wil duidelijk maken dat de verbindingskracht van de samenleving met de aanwezigheid van deze en overeenkomstige kwaliteiten staat en valt. Waar ze ontbreken, valt de samenleving uiteen.

Je kunt verwachten dat Roel Kuipers samenlevingsvisie herkenning oproept, want alom is bezinning gaande op wat ons samenbindt. De kracht van dit boek lijkt me te zijn dat het niet op suggestieve maar inhoudsloze noties terugvalt zoals 'joods-christelijke waarden', en 'de Nederlandse cultuur'. Centraal staat een onderscheid tussen twee typen van relaties: verbondsmatige en contractuele. 'Verbond' staat voor duurzame binding. Denk aan huwelijk, gezin, kerklidmaatschap en algemener aan actieve betrokkenheid bij enigerlei maatschappelijke organisatie. 'Contract' staat voor relaties van beperkte duur.

Evenwicht bewaren Ook de relaties van de tweede soort die zo typerend zijn voor de moderne samenleving worden door Kuiper als legitiem erkend. Terecht stelt hij dat deze niet alleen moreel kapitaal gebruiken, maar ook vormen: zelfs vluchtige relaties vereisen zorgvuldigheid. Zo houdt hij de zgn. communitaristische filosofen op afstand die (zoals ik het zie) het liefst naar de besloten dorpsgemeenschappen terug zouden willen. Toch kost het de auteur moeite zijn evenwicht te bewaren. De lezer merkt gedurig dat zijn hart naar de verbondsmatige relaties uitgaat. Heeft hij het bijvoorbeeld over de samenleving als een morele 'commonwealth', dan is wel duidelijk met welke maat hij meet. Hierin volg ik hem niet. Wel ben ik er weer helemaal bij waar hij laat zien dat binding als zodanig niet ten koste van vrijheid gaat, maar er eerder een voorwaarde voor is. Niet minder belangrijk is het inzicht dat binding een vermogen veronderstelt. Inderdaad: waar het morele kapitaal op is, verliezen mensen het vermogen bindingen aan te gaan.

Van harte beveel ik dit boek aan. De prijs-inhoud verhouding ligt bijzonder gunstig: waar krijg je tegenwoordig nog voor 25 euro's zoveel inhoud? Wat ik vooral hoop is dat veel lezers gewonnen zullen worden voor de overtuiging die heel dit boek draagt: dat samenleving integraal tot Gods wereld behoort.

N.a.v. Roel Kuiper, *Moreel Kapitaal. De verbindingskracht van de samenleving*. Amsterdam (Buijten en Schipperheijn), 2009. 287 pagina's, € 25; ISBN-13: 978-90-5881-392-3.

BIBLIOTHEEKFONDS TU KAMPEN KRIJGT NIEUWE OPZET

Het Bibliotheekfonds TU Kampen start dit seizoen met een nieuwe opzet voor het innen van de gelden voor de aanschaf van literatuur zowel in boekvorm als digitaal. Het beheer van deze gelden was jarenlang in handen van een Damescomité dat bestond uit provinciale correspondentes die ieder weer plaatselijke correspondentes aanstuurden. In de beginjaren werd gewerkt met blauwe bonnetjes van 5 cent en later van 25 cent, die elke maand werden opgehaald bij de leden van de kerken. De vele kleine beetjes vormde dan een totaal bedrag dat op de Schooldag bekend werd gemaakt door het Damescomité. Tijden veranderen, zo ook de manier van geld innen voor de bibliotheek van de TU. Giraal werken en het internet hebben de blauwe bonnetjes overbodig gemaakt. En nu komt er ook een einde aan de taak van de provinciale contactpersonen.

Het Damescomité heet nu Stichting Bibliotheekfonds en vanaf nu zijn er drie personen die het geld voor de bibliotheek inzamelen. Tot nu toe is er altijd gewerkt met vrijwillig bijeengebrachte gelden en het is nadrukkelijk de bedoeling dat dit zo blijft. De kerken krijgen bij de nieuwe opzet de gelegenheid om via diverse keuzemogelijkheden aan te geven hoe zij de gelden bij kerkleden willen innen.

Het werk van het Bibliotheekfonds blijft in de nieuwe opzet gewaarborgd en het Bibliotheekfonds hoopt met deze nieuwe werkwijze de gelden binnen te blijven halen. Ook hoopt de stichting vernieuwde aandacht te krijgen bij de kerken voor het Bibliotheekfonds waarvoor nieuwe middelen worden ontwikkeld (website, foldermateriaal).

STUDIEDAG GENESIS 'IN DEN BEGINNE EN VERDER'

Veel theologische discussies rond de schepping beperken zich tot de eerste hoofdstukken van Genesis of de vragen rond de verhouding tussen Bijbel en wetenschap. Een studiedag aan de Theologische Universiteit Kampen (Broederweg) wil deze vragen rond het begin in een breder Bijbelstheologisch perspectief plaatsen.

De studie dag biedt namelijk een uitgebreide reflectie op de plaats en functie van het thema 'schepping' binnen Oude en Nieuwe Testament. Verder wordt gekeken naar de receptie hiervan in vroegchristelijke en hedendaagse theologie. Deelnemers krijgen zo inzicht in het functioneren van Genesis 1-2, zowel binnen Schrift en theologie als in de spanningsvolle relatie tussen schepping en natuurwetenschap.

Het dagprogramma kent de volgende onderdelen:

- Schepping en natuurwetenschap: twee wegen naar het onvoorstelbare door prof.dr. G. Kwakkel;
- Schepping en glorie door dr. W.H.Rose;
- Genesis 1 in de Schriftuitleg van de kerkvaders door prof.dr. E.A. de Boer;
- Ongestoord genieten. Paradijsmotieven in het boek Openbaring door prof.dr. P.H.R. van Houwelingen.

De studiedag wordt gehouden op D.V. vrijdag 19 november van 9.30u. tot 16.00u. in de Theologische Universiteit, Broederweg 15 te Kampen.

Voor meer informatie en opgave, zie: www.tukampen.nl

THEMADAG: UIT DE KERK, UIT HET HART?!

De afdeling Kerkmaatschappelijk Werk van De Driehoek organiseert een themadag over kerkverlating.

Als kinderen de kerk (en God?) verlaten voelen veel ouders zich machteloos verdrietig. Ook familie, vrienden en anderen uit de omgeving voelen pijn en emotie bij kerkverlating van geliefden. Schuldgevoel, conflicten en verwijdering kunnen het gevolg zijn.

Hoe kan je het contact met je kinderen goed houden? Kan je je schuldgevoel een plaats geven? En, (hoe) vind je troost en rust bij God?

In de kerk heerst veel verlegenheid rondom kerkvervreemding en kerkverlating. Ouders, vrienden en familie willen ook in situaties rondom kerkverlating de gemeenschap der heiligen ervaren. Hoe kan de kerk aandacht geven aan dit vaak eenzame verdriet? Kan de kerk wel troost bieden? En, heeft zij nog een boodschap aan de kerkverlater?

Aan kerkverlating gaat meestal een periode van kerkvervreemding vooraf. Wat kan de kerk in die periode betekenen?

Voor ouders, familie, vrienden en voor predikanten, ambtsdragers, pastorale werkers in de kerk.

Themadag Uit de kerk, uit het hart?!

Datum: zaterdag 20 november 2010

Locatie: Martuskerk, Copernicusstraat 18, Amersfoort

Aanvang: 10.00 uur

Sprekers:

Arie de Rover, coach en pastoraal counselor
Peter van de Kamp, universitair docent praktische theologie TU, Kampen

Meer informatie: www.kmwdedriehoek.nl.

'DE KLEUR VAN ONZE VADER ...'

Op 20 november organiseert dit Koningskind in de Immanuelkerk te Bunschoten een Ontmoetingsdag voor mensen met een verstandelijke beperking. Joke Dam vertelt aan de hand van splinternieuw catechesemateriaal van de catechesemethode Geloof, nu over het gebed dat Jezus ons leerde: het 'Onze Vader'. Verder is er een poppentheater en natuurlijk veel muziek.

Iedereen welkom! De Ontmoetingsdag begint om 10.30 uur. Daarvoor is er om 10.00 uur een najaarsledenvergadering. Thema van deze dag: 'De kleur van onze Vader...'

Ontmoetingsdag dit Koningskind

Datum: 20 november a.s.

Aanvang: 10.30 uur

Plaats: Immanuelkerk, Plevier 2 te Bunschoten

Meer informatie:

[zie www.ditkoningskind.nl](http://www.ditkoningskind.nl).

Beroepen te

Te Pretoria (Zuid-Afrika, Vrye Gereformeerde Kerk): J.J. Drijfhout te 't Harde, die dit beroep heeft aangenomen;

Te Enumatil: T. Dijkema te Zoetermeer, die dit beroep heeft aangenomen.

Te Emmeloord: A.J. Haak te Driesem.

Aangenomen:

Naar Nieuwegein: kandidaat E.T. van de Kamp te Amersfoort, die bedankte voor Beverwijk en Wetsinge-Sauwerd.

Nieuw adres

Ds. E.C. Luth: Venuslaan 47, 9742 KJ Groningen, tel. 06-43024787, e-mail: predikantgn@live.nl

Jubilea

Zwijndrecht, 20 oktober: vijftiengintig jaar predikant: ds. J. Ophoff (1960). Standplaatsen: Driebergen-Rijsenburg (1985), Grootegast (1993) en Zwijndrecht (2000).

Enschede, 25 oktober: vijftiengintig jaar predikant: ds. E.L. van 't Foort (1952). Standplaatsen: Drachten-Zuid/Oost (missionaire dienst op Kalimantan Barat, Indonesië, 1985), Belhar (Zuid-Afrika, 1991) en Enschede-Zuid (1998, waarvan een aantal jaren deels vrijgesteld als secretaris van de zendende kerkelijke instanties die op Papoea werken).

Amersfoort, 27 oktober: vijftiengintig jaar predikant: ds. J.B. Wilmink (1958). Standplaatsen: Diever en Smilde (1985), Hilversum (1989), Axel (voor de missionaire dienst in Gent, 1998) en Amersfoort-centrum (2006).

NIEUWE CATECHESEMETHODE ONLINE

De methode is ontwikkeld door de gemeente van Winsum, waar een team van vier onderwijzers, twee theologen en een vormgeefster twee jaar lang intensief aan de methode heeft gewerkt. Belangrijk in de opzet van de methode is het combineren van de catechisatie en verenigingsavond tot één wekelijkse jeugdavond. De methode bestaat uit zes blokken, elk met een eigen onderwerp. Elk blok bestaat uit acht lessen. Elke les bestaat uit een handleiding voor de leiding waarin concrete suggesties voor de opzet van de les met behulp van gevarieerde werkvormen zijn opgenomen. Daarnaast zijn er per les losbladige werkbladen voor de jongeren. Alle lessen zijn geschreven voor drie leeftijdscategorieën: 12-14, 14-16 en 16-18 jarigen. Jaarlijks worden drie blokken behandeld zodat elke twee jaar de stof herhaald wordt, maar tegelijk uitgebreid en verdiept. Daarbij is aan elk blok een praktische opdracht gekoppeld, die als afsluiting aan het eind in breder verband (ouders/gemeente) gepresenteerd kan worden.

Ook hoort bij deze methode het 'Canonspel', een kaartspel dat de aan de hand van 50 belangrijke personen en gebeurtenissen (canonvensters) een overzicht van de Bijbelse geschiedenis geeft.

Voor meer informatie of downloaden kunt u terecht op

www.depoortwinsum.nl.

Zijn uw verzekeringen ook toe aan een reformatie?

Een goed advies nodig voor uw:

- **uitvaartverzekeringen**
- **schadeverzekeringen**

bel dan:
0595-444394 / 06-15087405

of kijk op:
www.verzekerwatjeliefis.nl

Bouwman financieel advies verzekert wat je lief is
verzekeringen: hypotheek, pensioen
 Maandag 12.00 - 18.00 uur, dinsdag 10.00 - 18.00 uur, woensdag 10.00 - 18.00 uur, dondag 10.00 - 18.00 uur, vrijdag 10.00 - 18.00 uur
www.verzekerwatjeliefis.nl | info@verzekerwatjeliefis.nl | t. 0113 33008

GELOOF BINNEN DE HULPVERLENING?

LEES WAT ONZE CLIËNTEN HIERVAN
MERKEN IN DE NIEUWE ELEOSCRIP

NOG GEEN LEZER? KIJK
OP WWW.ELEOS.NL/
ELEOSCRIP EN MELD
JE SNEL AAN VOOR EEN
GRATIS ABONNEMENT!

Geef om
kinderen.

redeenkind.nl | Giro 1599333

Donatus
verzekert vertrouwd

Donatus verzekert kerkgebouwen en alles wat daarbij hoort. Zoals doopvonten, kanselbijbels en orgels. Ook voor vrijwilligers en werkers in kerkelijke dienst hebben we passende verzekeringen. Donatus is een betrokken specialist. Klein genoeg om u persoonlijk van dienst te zijn. Groot genoeg om met een gerust hart uw verzekeringsbelangen aan toe te vertrouwen. Donatus is een onderlinge verzekeringsmaatschappij zonder winstoogmerk. Samen met u zorgen we ervoor dat wat waardevol is, behouden blijft voor onze kinderen en hun kinderen en hun kinderen...

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700